

Stéu'a Maghiloru

séu

Cantece

la

Nascerea Domnului Isusu Cristosu

de

At. M. Marienescu.

Ioanu Creniceanu

1875.

Biserica-Alba.

Tipariul lui J. Wunder.

Retiparirea e oprita.

PRECUVENTARE.

Religiunea e darulu celu mai mare dumnedieescu pentru omeni. In ea 'si afla anim'a bas'a de moralu si fapte bune, si sufletulu, mangaiarea si fericirea. Institutiunile religiunii au introdusu serbatori, si serbatórea cea mai mare e Craciunulu, adeca: Nascerea Domnului Isusu Cristosu, carele a fundatu crestinismulu.

De serbatori suntu legate si multe datine. Asiá la Craciunu e si datin'a cea frumósa, candu in sér'a de Ajunu, si in serile de Craciunu pruncii, si mai alesu scolarii, ambla din casa in casa si canta versuri intru marirea nascerii lui Cristosu.

Cantarile aceste suntu in versuri, dar' nu suntu poporale, ci compuse de carturari

Retiparirea e oprita.

PRECUVENTARE.

Religiunea e darulu celu mai mare dumnedieescu pentru omeni. In ea 'si afla anim'a bas'a de moralu si fapte bune, si sufletulu, mangaiarea si fericirea. Institutiunile religiunii au introdusu serbatori, si serbatórea cea mai mare e Craciunulu, adeca : Nascerea Domnului Isusu Cristosu, carele a fundatu crestinismulu.

De serbatori suntu legate si multe datine. Asiá la Craciunu e si datin'a cea frumósa, candu in sér'a de Ajunu, si in serile de Craciunu pruncii, si mai alesu scolarii, ambla din casa in casa si canta versuri intru marirea nascerii lui Cristosu.

Cantarile aceste suntu in versuri, dar' nu suntu poporale, ci compuse de carturari

bisericesci. Cantarile aceste, incătu privesce materialulu loru, pana acuma suntu de regula fara objetu precisu, si fara idea acurata in intielesulu evangelielor si cartiloru nóstre bisericesci, preste totu mai multu nisce rapsodii primitive bá au latitu si idei retacite; éra incătu privesce form'a versurilor, suntu fara metru si cadintie potrivite si pentru acésta melodiele cu greu se potu cantá pe cele mai multe versuri ce pana acuma nu au vr'unu pretiu literariu.

Studiendu serbatorile crestine dupa istoria si datine, am ajunsu si la cantecele de Craciunu, si am aflatu, că e pagubitoriu, că spiritulu tenerimei scolare, si a poporului se se pasca de nesce idei confuse despre materi'a cea mai insemnata a religiunii crestine. Pentru acést'a, materiele de lipsa pentru cantece de Craciunu mi le-am culesu din evangelie si mineulu lui Decembre, si le am compusu in versuri folosindu me catu s'a pututu mai strinsu de cuvintele evangelice si de limb'a poporala.

Terenulu pentru poesia mi-a remasu dara angustu si greu, dar' am adusu in objetu,

adeverulu si lumin'a credintiei, că totu crestinu se le pricépa catu mai usioru, — éra la capetu am adausu mai multe note istorice si religiose. Din cantecele de pana acì, nu am pututu se primescu nici unulu, dar pentrucá se sustienu melodiele vechie, ce si eu le cunoscu, m'am folositu de metrele de pana aci, ce mi-a fostu o alta greutate, si pentrucá cantaretii mai usioru se cunóasca melodiele, am inceputu unele cantece, totu cu acele cuvinte, séu am prelucratu unele strofe.

Spéru că prin acést'a am ajutatu datinelor si teneriloru scolari si am facutu servitiu bunu bisericei si de alta parte am facutu celu putienu unu inceputu mai bunu pe acestu terenul literariu.

Oraviti'a Augustu 1875.

Dr. Marienescu.

In Orasuri Declamare

Legend'a

Nascerii Domnului Isusu Cristosu.

I.

Zemislirea.

Josifu fost'a logoditu,
Cu Mari'a fericitu,
Dar' pan' n'a se cununá,
Ea in pantece luá.
Josifu fórte s'a mahnitu,
Si elu tristu s'a socotitu,
Pe Mari'a — á parasí, —
Inse angerulu vení
Câtra Josifu, si in visu
Mangaiandu-lu, aste-a disu:
„Nu te teme de — a luá
Pe Mari'a sóti'a ta.
Duhulu santu s'a pogoritu,
Si ce 'n ea s'a zemislitu,
E de tatalu celu de susu,
Cá se nasca pe Isusu,
Dumnedieu adeveratu,
Din femeia intrupatu!“

Si candu Josifu s'a trezitu,
Fericire a simtîtu, —
Si Mari'a l'a 'ntielesu,
Si i-a disu cu glasu de versu;
„Josife! ce te mahnesci?
Pantecele de — mi privesci!
Că voi u nasce dumnedieu,
Si te 'nchini fiului teu!“
Elu atuncea o-a luatu,
Si pe Isusu l'a-asteptatu!

II.

Censulu in Vitleemu.

Si fiindu in cel'a anu,
Augustu, imperatu romanu,
Elu din Rom'a-a poruncitul,
Peste câtu a 'mperatitul,
Că oricare-ă lui suditul,
Se-si arete nesmintitul
Censulu, ce e de cerutu,
In orasius unde-i nascutu.

Josifu celu din Nazaretu,
Legea s'o 'mplinésca dreptul.
Pe Mari'a a luatu,
La Vitleemu a plecatu,
Si Mari'a de-a-aretá
Pentru censu, avereala sa!

Cale lunga ei s'au dusu,
In Vitleemu au ajunsu, —

Câti áici nascuti erau,
Cu multimea s'adunau
Pentru censulu de conscrisu, —
Si ei casele-au cuprinsu.

Josifu locu nu-si capetá,
Ci la campu se 'ndepartá,
Dar' afara de orasiu,
Totusi afla unu salasiu.

Înălțarea Domnului
III.

Nascerea lui Isusu.

Josifu cu Mari'a 'ntrá,
In salasiu pe-o nópte grea,
Nascerea s'apropiá, —
Si Mari'a se 'ngrigiá,
Ajutoriu cerescu cerea,
Cá usioru se nasca ea !

Si in pace a nascutu,
Unu pruncu mandru si placutu, —
Radie pe capu 'i luciau,
De salasiu-lu luminau,
Si-apoi mam'a-lu infasiá
Si in esle-lu asiediá!

Étă! celu far' de 'nceputu,
Si in lume nencaputu,
Éta! Isusu dumnedieu!
Fiu tramisu de tatalu seu!
Imperatulu celu cerescu,
In salasiulu pamentescu!

Si-angerii s'au adunatu,
Si Marire! i-au cantatu!

IV.

Pastorii la turme.

Tocma pre acel'a timpu
De salasiu, aprópe 'n campu,
Turme cu pastori erau,
Nóptea, strajile paziau.

Si pe ceriu s'a aretatu
Slav'a Domnului innaltu,
Si 'mprejuru a stralucitu,
Si-angerulu s'a scoboritu.

Totii pastorii s'au 'nfricatu,
Angerulu li-a cuventatu
„Nu ve temeti! caci vestescu
La totu neamulu omenescu,
Bcuria 'n viitoriu, —
S'a nascutu mantuitoriu,
Si-i Cristosu celu profetitu,
Isusu, indumnedieitu.

Si acést'a va fi semnu
Cà ací spre Vitleemu
Veti aflá pruncu infasiatu,”
Si in esle asiediatu!”

Éta! ostile-angeresci
Vinu cantandu versuri ceresci:
„Marire! 'ntru cei de susu,
Voa, pacea lui Isusu!”

V.

Pastorii la Isusu.

Si pastorii audindu
Corulu angerescu cantandu,
Toti delocu s'au sfatuitu,
La Vitleemu au pornitu,
De-a cautá dupa cuventu,
De-a aflá pe fiulu santu!

Si pastorii au cautatu,
Si 'n salasiu ei au aflatu,
Pruncu in scutece 'nfasiatu
Si in esle asiediatu.

Pre Cristosu prestralucindu,
Si-angerii, frumosu cantandu,
Càci adi tatalu l'a facantu
Prin multi angeri, cunoscantu!

Apoi toti i s'au 'nchinatu
Si in fluere au laudatu
Pre ceresculu dumnedie
Cà-a tramisu pe fiulu seu,
Voi'a de-a si-o implini,
Pe poporu de-alu mantui!

Si pastorii-atunci s'au dusu,
Mare veste lumii-au spusu,
Cumca Isusu s'a nascutu,
Pe Cristosu l'au cunoscantu!

Maghii si stéu'a.

Astrologii-au profetîtu,
Timpulu candu vá fi plinitu,
Stea pe ceriu se v' aretá
Pe Cristosu 'lu vá 'nsciintiá! —

Stéu'a-acuma s'a vediutu
Si Cristosu, cà s'a nascutu!
Trei maghi dela resaritu,
Dupa stea-au calatoritu,
Si pe drumu candu purcedeanu, —
Stéu'a 'nnainte mergea,
Si candu stau de odihniau,
Steu'a inca'i asteptá!

Dupa stea cu pasiu mai desu
La Jerusalimu au mersu,
Candu aicea au ajunsu,
Steu'a 'n nuoru li s'a ascunsu,
Si ei multu s'au necajitu,
Prin cetate-au pribegitu,
Si pe toti i-au intrebatu:
„Unde-i prunculu de 'mperatu
Care astadi s'a nascutu?
Caci noi steu'a i-am vediutu
Si-am venit u se ne 'nchinamu,
Pe Cristosu se-lu prelaudamu!“

VII.

Irodu cu carturarii si maghii.

Candu Irodu a auditu
Cumca maghii au venitu,
Si pe multi au intrebatu,
De nascutulu imperatu,
Fórte reu se turburà
Si indata-si adunà
Carturari, archierei,
Si din sfatnici de ai sei
Si pe toti i-a ispitiu:
„Unde-i loculu hotaritù,
Unu Cristosu a fi nascutu
Si 'mperatu recunoscutu?
Candu e timpulu prorocitu,
Dóra adi e si plinitu?“

Si din carti ei au respunsu:
„Dupa cum noi am patrunsu,
In Jude'a 'n Vitleemu,
Timpulu inse nu-lu vedemu!“

Si Irodu s'a superatu,
Si pe maghi cà i-a chiamatu,
Din adinsu i-a cercetatu
Stéu'a, candu s'a aretatu?

Maghii, dreptu i-au 'mpartasitu,
Pe Cristosu l'au premaritù.
Dar' Irodu 'si ascundea
Gandulu negru si dîcea:

„La Vitleemu se grabiti
Despre pruncu se 'mi vestiti,
Cà indata voiu se vinu,
Cà si eu lui se me 'nchinu!

Cran ————— VIII.

Maghii la Cristosu.

Cei trei maghi din resaritu
La Vitleemu au grabitu,
Si pe cale candu erau,
Stéu'a, éra o vedeau,
Innaintea loru mergea,
Si mai mandru straluciá,
Si-apoi stéu'a a stetutu,
Unde prunculu s'a nascutu.

Maghii-atunci s'au bucuratu,
Si 'n salasiu ei au intratu,
Pe Cristosu ei l'au aflatu
In scútece 'nfasiuratu
Si in esle asiediatu
Si cu radie 'ncungiuratu, —
Pe Mari'a, mam'a lui
Standu de drépt'a capului

Maghii-acum s'au inchinatu,
Pre Cristosu l'au prelaudatu,
Vistierie au deschisu,
Si lui daruri i-au intinsu,
Auru, cá-unui imperatu, —
Smirna tamaie d' afumatu

Cá-unui fiu de dumnedieu
Ce-i tramisu de tatalu seu!

IX.

Vișulu maghiloru.

Déca maghii s'au 'nchinatu
Spre odina s'au culcatu,
Dar' de drumu s'au ostenitu
Si 'n somnu greu au adurmitu.

Éra angerulu in visu,
Aretandu-se li-a disu:
„La Irodu se nu 'nturnati,
Séu sunteti voi insielati, —
Cà elu n'are gandu curatu
Ci elu are gandu spurcatu,
Pe Cristosu de-lu veti vesti,
Cum 'lu afla l'a-omori!“

Si candu maghii s'au trezitu,
Ei curendu s'au sfatuitu
Lui Irodu de-a nu-i vesti,
Ci acasa de-a grabi!
Catra tatalu s'au rugatu
Pentru pruncu nevinovatu
Cá se-lu scape de vicleanu,
Càci Irodu e craiu tiranu,

Si-apoi maghii au plecatu,
Si a casa-au rentornatu,
Fericiti, cà au vediu
Pe Cristosu din ceriu, nascutu!

Fug'a in Egipetu.

Si candu Josifu a vediutu,
Cumca Isusu s'a nascutu,
Angerii l'au prelaudatu,
Si pastorii-au flueratu
Maghii i s'au inchinatu, —
Sufletu-i s'a bucuratu,
Dara elu nu presimtiá,
Ce pe pruncu 'lu asteptá?!

Inse dumnedieu sciindu
Cà Irodu ce are 'n gandu?
Angeru in visu i-a tramisu,
De lui Josifu aste-a dîsu:
„Scóla! si degraba iá
Prunculu, si pe mam'a sa,
Si la Egipetu se pleci,
Si acolo se petreci
Pana veste eu ti-oiu dá
Se rentorci in tiér'a ta,
Càci Irodu celu nemilosu
Vre se pérdia pe Cristosu!“

Déca Josifu s'a trezítu,
Cu Mari'a a fugitu,
Si pe fiulu celu cerescu
L'au scapatu de planu hotiescu!

XI.

Taiarea prunciloru.

Ér' Irodu totu asteptá
Dóra maghii-oru rentorná?
Dara maghii n'au venitu,
Ci reu l'au batjocoritu.

Si Irodu cà s'a maniatu,
Multi ostasi a adunatu,
De pornire i-a gatitu,
Aspru loru lia poruncitu:
„La Vitleemu se plecati
Pe Cristosu se mi-lu cautati
Si voi, capulu se-i taiati, —
Dar' decumva nu-lu afflati,
Strabatendu in lungu si latu
Dela-unu satu la celalaltu,
Totu prejurulu se-lu cercati,
Pe toti pruncii se-i taiati,
De doi ani si mai in josu,
Dór' ucideti pe Cristosu!“
Ce Irodu a poruncitu,
Toti ostasii-au implinitu, —
Cà, ce 'n léganu au gasit
De pe bratie au rapitu,
Unoru, capulu li'a taiatu
Si pe alti iau spintecatu,
Si-au ucisu pe multi copii,
Cam la patrusprece mii!
Pe Cristosu nu l'au taiatu,
Angerulu bunu, — l'a scapatu.

Cantico.

I. Caleatori'a Mariei.

Imperatulu Romei
Augustu, stapaniá,
Multe tieri a lumei, —
Si elu porunciá:
Cá 'n a sa imperatîa,
Totu poporulu se se 'nscria
Pentru portîa! } rep.

Éra in Jude'a
Craiu Irodu erá,
Ce-i díceau din Rom'a
Tóte le 'mpliniá, —
Toti se mérga la 'nscriere
Se-si arete-a loru avere } rep.
Fara scadere!

Si din Galile'a
Dela Nazaretu,
Mers'a si Mari'a
La Vitleemu dreptu,
Léganulu nascerii sale
De a spusu ce bine are, } rep.
Câci, lege'a-i tare! }

Si ea in cetate
Cortu nu si'a aflatu,
Dar' la campu de-o parte
D' unu salasiu a datu, —
Candu siediu se odihnésca,
Ór'a 'i sosí se nasca, } rep.
Faintia cerésca!
Dupa mediu de nópte
Prunculu l'a nascutu,
Angerésca óste
Cântandu s'a vediutu:
„Ec' Cristosu mantuitoriu, } rep.
De viétia datatoriulu
Si facètoriulu!

2. Corulu angerescu.

Catramatalu.

Tatalu nostru celu din ceriuri!
Mai nainte si de vécuri,
Preputernicu dumnedieu,
Fia santu numele teu!
Ai gatitu cu mintea, ceriulu,
L'ai intinsu tu cu cuventulu,
Cu taria l'ai ziditu,
Si cu stele 'mpodobitu!
Ceriurile-ti spunu marirea
Stelele, dumnedieirea,
Si că-atótefacètoru,
Esti stapanulu tuturor!

Intru cei de susu, marire!
Pace si, bunavoire
Omeniloru pe pamentu, —
Cà-ai tramisu pe fiulu santu!

Catra Mari'a.

Tatalu cu puterea 'nnalta
Te-a umbritu pe tin' curata
Cà barbatu n'ai cunoscutu
Ci din duhu santu ai nascutu!
Bucura-te adi miresa
Cà prin nascere alesa,
Isusu, dulce fiulu teu
E nascutu de dumnedie.
Tatalui intru marire,
Lumii pentru mantuire,
Si-a venitu ca dumnedie,
Se o scape de celu reu!
Mama! dar' feciora santa
Adi cu lumea 'ntréga salta,
Cà toti angerii venimu,
Si-ti cantamu, te premarimu!

Catra Cristosu.

Adi e diu'a ca se vina
Fiulu santu dumnedieescu!
Radie mandre de lumina
Pre pamentu se respandescu!
Mantuirea adi resare
Pentru neamu 'ntunecitu,

Tatalu cu a sa 'ndurare,
 'Lu vá face fericitu!
Celu far' de trupu, se 'ntrupéza,
 Si cá omu adi e vediutu
Celu ce 'n pantece 'nviéza
 Fetulu inca nenascutu.
Mam'a 'n bratiulu fragedu pórtă
 Pruncu 'n scutece 'nvelitu,
Dar' elu pórtă lumea tóta
 Si cu haru o-a daruitu!
Éta! cét'a cea cerésca
 Cá se-i cante a venitu,
Cu cantare angerésca
 Nascerea i-a premaritu!

Steaua mea

3. Mari'a lenga este.

Fiule! din duhulu santu,
Alu lui dumnedieu, cuventu !
Esti de angeru , prevestitu,
Far' sementia zemislitu,
Esti din tatalu, fiu nascutu, —
Si-omu, faptur'a te-a vediutu!
Tu Cristosu celu profetitu,
Adi cá pruncu te-ai pogorîtu !

Cum eu te voiу aplecá
Cum eu te voiу adapá ?
Celu ce pe toti 'i hranesci,
Pe pamentu ploi daruiesci !

Cum eu te voiú infasiá,
Cum eu te voiú 'mbratísiá?
Marea, cu nasipu o 'nfasi,
Ceriulu, cu nuoru 'lu imbraci!
Cel'a ce cu unu cuventu
Ceriu intindi peste pamentu,
Si pamentu-ai spendiuratu
Peste ape neafundatu, —
Tu 'n salasiu adi ai intratu,
Si in esle te-ai culcatu!

Fiulu meu! predulce scumpu,
Osti ceresci, si far' de trupu,
Canta-osan'a! cu glasu naltu,
Tîe, noule 'mperatu!

Veste Năra siminunata

4. Pastorii.

Ce vedere minunata!
Lenga Vitleemu s' aréta.

Ceriulu straluciá
Angerulu veniá } rep.
Pe radia curata!

Éta vóa bucuria!
Dela tatalu de vecia,
Cà acì 'n salasiu,
Lenga-acestu orasiu } rep.
E sant'a Maria!

Vrut'a se caletorésca
O'rá 'i sosí se nasca,

Pe alu seu fiu santu }
Astadi pe pamentu } rep.
Se ve mantuésca!“ }
Si pastorii-lu audira.
Spre salasiu, saltandu pornira
Unde au aflatu }
Pruncu preluminatu } rep.
Si 'lu premarira!
Esti pastoriulu nostu celu mare!
Turma cá-a ta nime n'are,
Noi te prelaudamu }
Tie ne 'nchiñamu } rep.
Cu credintia tare!

5. Stéu'a Maghiloru.

Stéu'a profetita
Éta-i resarita!
Cási o lumina
De lucire plina
Si e pentru lume
Steu'a de minune!

Ea cum se gatesce
Spre apusu pornesce,
Cá se lumineze
Si s'adevereze
Taina de mirare
Bucuria mare, —
Pe maic'a cerésca
Careea vre se nasca

Pe Cristosu, cuventulu
Dumnedieu presantulu,
Sórele dreptatii
Darulu bunetatii !

Maghii o vediura
Si o cunoscura,
Cá o steua rara, —
Dupa ea plecara,
Dar' nici potu ajunge
Stéu'a li s'ascunde
Prin intunecime
De nu-o vede nime !
Er'se mai aréta
Dupa stéua pléca,
Si se ostenira
Pana ce sosira
Lenga o poiata
Fórte luminata, —
Stéu'a-atunci se vede
Cà desupra stete !

Maghii se mirara
Si curendu intrara
In acea poiata, —
Si vediura 'ndata, —
Plini de bucuria
Pe santa Maria,
Pe Cristosu cuventulu
Dumnedieu presantulu,

Radie lucitóre,
'Lu facura sóre!
Maghii se 'nchinara
La minunea rara
Si 'lu premarira
Si 'i daruira,
Daruri pregatite
Si lui anumite,
Pentru 'imperatîa,
Vecinic'a domnia !

6. Maghii.

Ce minuni s'aui premaritu,
Ceriulu prin stea le-a vestitu!
Astrologii-au profetitu,
Cà o stea la resaritu,
Pe Cristosu 'lu vá-aretá } rep.
Lumea se vá bucurá ! }
Stéu'a Judei s'a vediutu,
Maghii, — bine-au cunoscetu,
Si de catra resaritu,
Ei cu daruri au pornitu,
Pe Cristosu de alu aflá, } rep.
Si lui de-a se inchiná ! }
Innainte stéu'a-a mersu,
Maghii, dupa ea-au purcesu
La Vitleemu au sositu,
Si ei bine-au nimeritu,
Stéu'a aprópe de orasiu, } rep.
Stá, desupra de unu salasiu. }

Maghii prin stea-au cunoscutu,
Că Cristosu adi s'a nascutu,
Si 'n salasiu candu au intratu,
'Lu aflara luminatu,
Căci Cristosu li straluciá } rep.
Mai frumosu decatu o stea. }

7. Vestea despre Isusu.

Ah! ce veste minunata
Dela Vitleemu s' aréta!
Celu far' de 'nceputu } rep.
Isusu s'a nascutu }
Dintru precurata!

Si o stea cu stralucire
A 'nsemnatu a lui marire, —
Vine că Cristosu,
Lumii de folosu } rep.
Si 'ntru mantuire!

Că 'imperatu cu 'imperatia,
Ce-i e data spre vecia,
Că e tronulu seu } rep.
Dela dumnedieu }
Gatitu cu taria!

Datatoriu de bunetate
Judecatoriu cu dreptate,
Si a lui cuventu,
Plinu de duhulu santu } rep.
Mangaiare 'mparte!

E cu tatalu de o fintia, —
L'a tramisu pentru credintia
 Si in fiulu seu,
 Că 'ntru dumnedieu } rep.
 Cu atotu-potintia!

Marire intru cederusu

8. Bucuri'a lumii.

lui
dumnezeu
Marire! 'ntru cei de susu!
Angerii cantare au-adusu,
Că Cristosu adi s'a nascutu,
Lumea, cu daru o-a implutu,
Dela tatalu celu innaltu, } rep.
 Dumnedieu adeveratu!

Mam'a, prunculu l'a 'nfasiatu,
Si in esle l'a cultatu,
Elu cu radie depre capu,
In salasiu a luminatu,
 Că e fiu de dumnedieu, } rep.
 Fiintia căsi tatalu seu!

Voi! pastori acum plecati,
Pe Cristosu curendu cautati,
Si in flueru fluerati,
Si cu angerii-lu laudati,
 C'astadi fiulu, domnulu santu } rep.
 S'a scoborîtu pre pamentu.

Maghiloru! si voi veniti,
Dupa stea caletoriti,
Pe Cristosu 'lu daruiti,
Si-apoi lumii 'lu vestiti,

Cà e sóre 'n resaritu,
Pentru neamu 'ntunecitu! } rep.

Si voi vâi si munti innalti,
Adi cu ómenii saltati,
Si voi turme se serbati,
Susu la ceriuri se cautati,

Sórele cà s'a nascutu
Cu lumina ne-a implutu. } rep.

9. La Vitleemu!

Astadi tatalu celu de vécuri, dumnedieu,
Atramisu la noi din ceriuri, fiulu seu!
Cu puterea cea cerésca, din duhu santu
Si eu fire omenésca, pre pamentu!
Sant'a lui dumnedieire, se o scimu
Si a nóstra fericire, s'o primimu!
Din Maria precurata, s'a nascutu
Si lumina — adeverata, s'a vediutu!
Aid'se mergemu cu credintia, 'n Vitleemu,
Pe Cristosu, cu 'umilintia se-lu vedemu!
Cu pastorii din preuna se-lu laudamu
Si cu maghii 'n voia buna daru sei damu!
Si Irodu de santu-i nume s'a spariatu
Càci Cristosu ni vine 'n lume de 'mperatu!
Pe poporu de legi spurcate de-alu scapá
Sufletulu nostu de pecate de-alu spelá
Aid' cu totii pre Maria s 'o laudamu
Si cá 'n dî de bucuria se saltamu!

* Cuvintele rare se repetiesc în cantare.

10. La Salasiu!

Aid' cu totii se vedemu
Celu salasiu la Vitleemu!
Si voi angeresci puteri
Adi ve scoborîti din ceriu
Inainte se porniti
Tóte se le prenatiti!

Tu salasiu se te chitesci,
Mandru se te-'mpodobesci,
Caci Mari'a a plecatu
Si acum s'a — apropiatu
Cá se nasca prunculu seu
Santulu fiu de dumnedieu!

Bucura-te adi salasiu
Caci alesu esti spre lacasiu,
Pentru fiu de duhulu santu
Pentr' a tatalui cuventu, —
Si tu esle se-lu primesci,
Si cá 'n bratiu se-lu odinesci!

Tóte bine s'a gatită
Pentru domnulu celu iubitu,
Că salasiu-i ceriu frumosu,
Si 'n elu sóre, e Cristosu,
Si că eslea-i scaunu cerescu,
Si 'n ea, fiu dumnedieescu!

Angerii l'au 'ncungiuratu
In cantari l'au prelaudatu,
Că-i alu lumii ziditoriu,
Si-i Cristosu, mantitoriu!

II. Catra Irodu.

Tu Iróde blastamate!
Audindu cà Maghii vinu,
Din Persid'a de departe
Pana la Jerusalimu,
Si cà ei totu intrebara
De nascutulu imperatu,
Crerii ti-se turburara
Si tu reu te-ai spaimentatu!

Tu Iróde blastamate!
Ai chiamatu pre-archierei,
Se-ti descopere din carte
De Cristosu totu ce sciu ei,
Si ti-au spusu din prorocia
De Cristosu ce s'a nascutu,
De Vitleemu si craia,
Tu de frica te-ai implutu!

Tu Iróde blastemate!
Déca maghii i-ai chiamatu,
Si de cele aretate
De-ameruntu ai cercetatu,
Ai vorbitu de inchinare
Pe Cristosu de voru aflá, —
Dar' spurcata insielare
A ascunsu anim'a ta!

Tu Iróde blastemate!
Déca maghii n'au 'nturnatu,
Tu, cu bratie inarmate

Multi copii ai dimicatu,
Dara grijea cea cerésca
Ni scapase pe Cristosu,
De o mana talharésca,
Si-a remasu spre-a nostu folosu !

12. Mamele prunciloru taiati.

Ah ! ce nebunia !
Si ce rea mania
E'n Irodu vicleanu
Craiulu celu tiranu.
Óstea si-o tramite
Pruncii de-ai ucide
De doi ani in josu,
Cu ei pe Cristosu !
Ah ! ce grozavime !
Cáci ostasi multime
Din Jerusalimu
La Vitleemu vinu.
Intra prin odaia
Toti copii-i taia
In légann gasiti
Din bratie rapiti.
Si nu scapa nime
De a loru crudime, —
Si 'mprejururi mergu
Si pe toti 'i perdu !
Vai ! in négr'a nópte,
Câta cruda mórté.

Sangele curatu
Cătu s'a mai versatu!

Mamele se uita
Pruncii pan' se ciunta,
Si 'i vedu taiati
De ostasi turbati!

Lacreme le 'nnéca
Anim'a li séca,
Cà vedu pana moru
Copilasii loru!

Plansu doiosu s' aude
Sufletu-lu patrunde
De durere plangu
Peptulu si-lu infrangu.

Mameloru! nu plangeti
Peptulu nu-lu infrangeti,
Pruncii n'oru muri
Ci s'oru premari!

Cà-a loru sufletiele
S'oru preface 'n stele
Luminandu pomposu
Calea lui Cristosu!

13. Pruncii taiati.

Lupt'a mare de credintia
Voi cei slabii o-ati incepuntu
Si ati muritu in suferintia
Pentru domnulu adi nascutu.

Ah! ce mare fericire
De voi prunci nevinovati!
Ati fostu dati spre omorire
Dar' la ceriu vi-su redicati.
Angeri mandri! din naltime
Pe Cristosu 'lu prelaudati,
Că voi pentru omenime
Pârga vi-su de prunci curati.
Si Cristosu prin voi invinge
Că-i sunteti ceresci ostiri,
Legea lui, prin cursulu sange
Va primitu d'antâi martiri.
Sufletele vóstre sbóra,
Si totu canta dantuescu,
Cu marire impresóra
Scaunulu tatalui cerescu!

14. Catra Mari'a.

Tu feciéra precurata,
Logodita cu barbatu!
Dumnedieu din mil'a nalta
Prin Gavrilu ti-a cuventat:
„Domnulu astadi e cu tine,
Esti alésa 'ntra mueri,
Zemislivei peste fire,
Căci aflat' ai haru la ceriu!
Tu esti binecuventata!
Duhulu santu s'a pogori

Si puterea pre innalta —
A tatalui te vá umbri
Prunculu ce vei nasce 'n lume
E fiulu lui dumnedieu,
Se-lu chiami Isusu dupa nume
Si vá-avé elu tronulu seu!“
Dumnedieésca mirésa !
Nenuntita de barbatu,
Din totu neamulu mai alésa
Cá se nasci unu imperatu.
Spre lacasiu tu esti gatita
Pentru domnulu celu pre santu,
Spre 'nnoirea cea dorita,
Tuturoru depre pamentu!
Tu presanta nascétore !
Astadi pantecèle teu
Tain'a cea 'ntielegètore
A nascutu pre dumnedieu!
Cá o mama far' de mire
Plina esti din ceriu, cu daru,
Fiulu teu santu cu iubire
Da adi lumii alu seu haru !
Tu esti astadi dî senina
Si unu ceriu insufletîtu,
Purtatôre de lumina,
Din ce, sóré-a resaritu.
Scrisu e 'n tine cá si 'n carte
Celu cuventu santu intrupatu
Glasulu lui maretii strabate
Jcsu la noi si ceriu 'nnaltu !

Prin ceresculu daru pre mare
Esti pamentulu roditoriu,
Si-ai nascutu cu indurare,
Pe alu nostu mentuitarui.
Viti'a cea vetiuitore
Ce din tine a lastaritu,
Multu vá cresce si din flóre
Dá-vá rodulu celu doritu.

15. Sórele dreptatii.

I.

Ah! tu precurata-a tatalui mirésa!
Te-aretasi adi lumii, cá unu nuoru cerescu,
Din ce ni resare radi'a mai alésa
Sórele dreptatii, focu dumnedieescu!
Focu nascusi tu mama! plinu de stralucire,
Intielegétore radie-a respanditu,
Sant'a lui lumina-a ceriului marire
Sórele dreptatii prin stea prevestitu.
Sóre fiule! dar' cum te voiu ascunde
Adi in scutecu, fàsii, si cum te oiu purtá.
Te 'mbraci cu lumin'a, ce lumea-o patrunde
Cási cu o haina, cum te-oiu 'mbratisiá!

II.

Dumnedieulu nostru! darulu bunetatii!
Celu-ce din lumina lumina-ai adusu
Ne 'nchinamu adi tie sórelui dreptatii
Si noi te cunóscemu resaritu de susu.

Celu ce in lumina prestralucitóre
Locuiesci de vécuri si de-ací domnesci,
Cu a ta lumina, pururea fiitóre
Dai viétia plina lumii pamentesci !
Si-astadi spre minune ! cu trupu din muiere
Dar cerésca mama, sóre te-ai ivitu,
Si din intunerecu cu a ta putere
Scoti la mantuire, neamulu osînditu.

Discursulu lui Irodu cu maghii.

Antaiulu magu. Iróde! éta am venitu spune! pentru ce ne-ai chiamatu la tine?

Irodu. Am audítu, cà sunteti maghii dela resaritu, si ati venitu la Jerusalimu intrebandu: unde este imperatulu judeiloru, celu acum nascutu? Au dóra nu sum eu craiulu Judeei? Au dóra nu se cutremura (dà cu piciorulu in pamentu) Jerusalimulu de mine?

Ant. m. Asiá e Iróde! inse noi nu intrebamu de tine, ci de imperatulu celu nou, acum nascutu, pentruca scimu din profetiele lui Valaamu cà: O stea vá resarí din Jacobu, si unu sceptru se vá sculá din Israilu, si vá domni.

Irodu (cu mania intrarumpe.) Au dóra nu s'a implinitu acést'a intru mine?!

Alu 2^{le} m. Nu Iróde! càci o stea noua s'a aretatu acuma, si maghii, invetiaceii lui Valaamu suntu tramisi spre cunosciinti'a stelei.

Irodu. Ce-mi vorbesci?! stea noua s'a aretatu acuma?

Alu 2^{le} m. Dá, — dupacum au spusu scripturale, am asteptatu că se se arete stéu'a, si am vediutu si cunoscutu stéu'a la resaritu, — si am plecatu dupa stea, că se aflamu pe imperatulu nou nascutu!

Irodu. Dar' ce are stéu'a dela resaritu cu nascerea imperatului nou?

Alu 3^{le} m. Au nu scii, că si la nascerea lui Avramu si Moise, — si la nascerea lui Ciru si Mitridate s'a aretatu câte o stea? éra steu'a, carea s'a aretatu acum'a, e a imperatului celui nou, carele va fi peste toti imperatii pamentului, si pentru acést'a, am plecatu povatiuiti de stea!

Irodu. Déca ati vediutu si cunoscutu stéu'a, spuneti-mi, pe ce timpu s'a aretatu!

Alu 3^{le} m. Nu de multu, — si indata cum s'a aretatu, am plecatu dupa dens'a, si ne — a povatiuitu pana ací aprópe, — noi am plecatu spre Vitleemu, inse stéu'a s'a ascunsu in nuoru, si no am retacit u la Jerusalimu!

Irodu (maniosu) Ce are imperatulu nou in tiér'a mea, si in Vitleemu?

Ant. m. Au nu dice scriptura? că din seminti și lui Davidu, si din orasiulu Vitleemu vă se vina Cristosu imperatulu? — Si Cristosu au venit u adi din cas'a si sementi'a lui Davidu!

Alu 2^{le} m. Au nu dice scriptur'a? Voiu radică lui Davidu odrésla drépta, si imperatu vă domní, si vă prosperá!

Alu 3^{le} m. Au nu dice scriptur'a? Acest'a vá fi mare si fiu alu prénaltului se vá chiamá, si-i vá dá lui domnulu dumnedieu, tronulu lui Davidu tatalui seu, si vá imperatî peste cas'a lui Jacobu.

Irodu (maniosu) Taceti taceti! voi sunteti profeti mincinosi! si voi vreti perdera tronului meu?!

Ant. m. Nu avemu nimic'a cu tronulu de adi alu lui Irodu, — asiá vá fi precum díce scriptur'a.

Alu 2^{le} m. Ceriulu s'a aretatu pe pamentu prin stea luminósa, si Ddieu vá dá putere imperatulu lui nou.

Alu 3^{le} m. Carele dupa scripture s'a nascutu in Vitleemu.

Irodu. Si ce, veti face déca veti aflá pe imperatulu nou?

Ant. m. Scrisu este: că resarit'a stéu'a Judei, pornindu spre inchinatiune pe cunoscêtorii de stele din pamentulu chaldeiloru, — — si noi am pornitú că se damu imperatului nou daruri de marire. Eu i-am a dusu auru, casi imperatului imperatiloru.

Alu 2^{le} m. Eu tamaia, că unui tramsu de Ddieu.

Alu 3^{le}. Eu smirna, că unui cu imperatîa fara sfêrsitu! se grabimu se ne inchinamu lui.

Totimaghii. Se ne inchinamu! (se inchina).

Irodu (maniosu in sine). Nu intielegu pe acesti ómeni mincinosi dar' voi face ce a facutu Faraon asupra lui Moise, si Nimrodu asupra lui Avramu, —

voiu ucide pe toti cei decurendu nascuti (catra maghi). E bine că mi-ati adusu asiá veste mare! mergeti dar' la Vitleemu, si cercetati cu de amaruntulu despre pruncu, si déca-lu veti aflá, se-mi vestiti si mie, că si eu venindu, se me inchinu lui!

Oratiune **catra domnulu casei.**

Domnule! (stapane!) alu casei! Éta! veniramu, că si in acést'a casa se serbamu sér'a Ajunului (Craciunului) dupa datin'a crestina si stremosiésca!

E'ta! veniramu, că prin cantări se laudamu pre tatalu cerescu si dumnedieulu nostru atot puternicu, carele din indurarea mare catra popórele lumii, a tramsu pre unulu nascutu fiu alu seu din Mari'a, feciór'a precurata, că se mantuiésca lumea!

Éta! veniramu că se laudamu si pre fiulu, Isusu Cristosu, de o fintia cu tatalu si dumnedieu, carele prin nascerea sa de adi, a adusu lumii bucuria mare, pentru ca indreptéza animile si mintile nóstre, imbländiesce pe cei din robia, pedepsesce faptele rele, si celoru buni li resplatesce cu bine!

Bucura-te dara dimpreuna cu Mari'a, mam'a lui, si róga o pe dens'a, că se fia impacatóre si medilocitóre intra ómeni, si intra dumnedieu, si fiulu seu santu.

Ti poftimu că se traiesci ani multi în deplina sanetate cu toti din familia, — și se mai serbată aceste dile mari, — că se ai sporiu și norocu în toate lucrurile, și cu rôda manósa se se resplatăscă sudórea fetiei, — 'ti poftimu linistea sufletului și mengaiarea creștinăscă, că prin rugări se laudă nenețatul pe domnulu, celu ce s'a nascutu adi pentru mantuirea nôstra. Intru multi ani!

Indreptatoriu pentru datina si cantece.

Scolarii incep de a amblá se cante prin case in sér'a de Ajunu, si pe unde n'au fostu, mergu in antai'a sér'a de Craciunu. O grupa sta din trei maghi, Irodu, si purtatoriulu de stea. Alta grupa sta din trei pastori si angerulu, carele pote fi fe-
cioru séu féta. Candu ambla cu Vitleemulu, atunci se impreuna amendoue grupele. La fiacarea grupa se alatura unu barbatu (numitu ép'a) carele pazesce scolarii, si pórta saculu in care se aduna darurile: colaci, cárnati, mere etc.

Imbracamintea loru e urmatére. Maghii suntu preoti din Persi'a (vedi Familia Nrulu 37. 1875) si in asemenare cu vestmintele acestor'a, cei trei maghi au stihare intunecóse, breu albú de hartia argintiá, si caciula de hartia negra, in forma clabetieloru lunguretie. Purtatoriulu de stea, carele represinta pe unu angeru are stihariu albú, si in casa n'are nemicu pe capu. Pentru Irodu se nimeceres éra unu stihariu, dar' deosebitu de a maghiloru, si fiindu elu craiu, pe capu are unu comanacu séu o coróna, peste umeri si crucisiu peste

peptu, pantlice (sirme late) de hartia galbena, si la breu cu sabia. Pastorii, cam dupa cum suntu pastorii de adi, si déca angerulu e féta, e in haina alba.

Cantecele suntu pentru o grupa unele, si pentru alta grupa, altele.

Maghii la intrare canta din legenda unulu din VI., VII., VIII. din cantece câte unulu din Nrii. 5—6, tienu discursulu, apoi din Nrii. 11, 12, 13 in urma din Nrii. 8, 9, 10 si purtatoriulu de stea dîce oratiunea.

Pastorii la intrare canta din legenda unulu din IV., V. din cantece din Nrii. 4, 7, 8 unulu din 9, 10 si angerulu dîce oratiunea.

Amendoue grupele mai potu cantá si din cantecele aci neimpartite.

Candu ambla cu Vitleemulu (pester'a, salasiulu, eslea) se incepe din legenda cu II. séu III. apoi celelalte mestecate.

Canteculu 1^{-iu} se canta si antâia si adoua dî de craciunu si in biserică, pana se imparte anofor'a, dupa melodi'a: Ddieu si domnulu alu acestei lumi,

Cugetu că nu e de lipsa că se spunu, cum se face steu'a si vertepulu (Vitleemulu). Seiu că e datin'a că in vertepu se se joce si papusie, ce represinta mai multe scene din legenda; dar biseric'a orientala nu sufere chipu cioplitu, si papusiele nefiindu facute de maiestri, éra jucatoriulu facendu

adeseori comedia, produce numai batjocura si risu. E mai buna datin'a déca, scenele din legenda se aréta prin mai multe icóne, cäci atunci se produce evlavia.

Ar fi bine că DD. invetiatori se invetie pe scolari cantecele, că se le cante mai regulatu, si invetiatorii candu se aduna la conferintie, se le invetie unii dela altii. —

Ar fi bine că scolarii se amble pentru scopu bunu si anume pentru fundatiunea scolara din locu, cäci atunci si ómenii dau mai multu, — si se nu se ierte se umble cei ce nu suntu scolari.

Dlu Josifu Novacu inv. in Oraviti'a decâti-va ani aduna si in acestu modu pentru fundatiunea scolara, si a aretatu sporiu.

Note.

Augustu imperatulu. Octavianu Augustu imperatulu romanilor a inceputu a domni dela an. 29. ant. Cr. si a domnitu pana la an. 14. d. Cr. adeca 47 de ani. Numele e Octavianu, éra Augustu e pridicatu pentru cei din famili'a domnitóre. A capetatu puterea peste töte armatele, si pentru puternic'a stare a imperatiei romane s'a numitu si domnitoriulu lumii.

Censu. Census e a) pretiuél'a averii delipsa

pentru de a fi inscris u romanulu in list'a cetatieneiloru, b) avereua ce trebuiá aretata pentru porti'a si insasi porti'a.

Jerusalimulu e capital'a Judeei. Candu Davidu l'a cuprinsu, aci si-a pusu resiedinti'a si aci a locuitu si Irodu, craiulu pe timpulu nascerii lui Cristosu.

Irodu, seu Herodes Antipater celu mare a domnitu in Judea casi craiu dela an. 37. ant. Cr. pana la an. 2. dupa Cr. Irodu inca pe timpulu lui Iuliu Cesare an. 48. ant. Cr. a fostu denomitu din partea romaniloru de locotitoriu in Galilea. Irodu ajutandu lui Marcu Antoniu triumvirulu de a cuprinde Jerusalimulu dela Antigonu alu II^{le} fù denomitu de tetrarchu peste 4 provincie, éra Augustu imperatulu l'a denumitu de craiulu Judeei, si i mai dede tiéra din Palestin'a. Irodu a redicatu dinasti'a Idumäiloru pe tronulu Judeei, si aceea s'a stinsu la an. 95. d. cr. in Herodes Agrippa alu II^{le}.

Maghii au fostu in tierele resaritului o céta de preoti si anume la poporulu Mediloru si Persiloru si ocupandu-se cu lucruri supranaturale si sciintifice au castigatu incredere la poporu si respectu la gubernu.

Reformatoriulu Zoroaster i-a impartit u in invetiacei, maiestri, si maestri deplinu. Maghii, dupa sciintiele loru au fostu impartiti in 5 clase: 1) Esplicatori de scriptura si icóne. 2) Astronomi.

3) Naturalisti si farmecatori. 4) Profeti si predicatori. 5) Astrologi, seu predicatori de nascerile ómeniloru mari, — si astrologii se numescu si Chaldei.

Dintra evangelisti numai Mateiu la Capu 2. st. 1. pomenesc de maghi. In mineiulu pe Decembrie se dicu de regula trei maghi, — dar' arareori si filosofi, cunocsetori de stele, astronomi, ucenicii vrajitoriu Valaam, si imperati.

In cantecele de Craciunu pana acum'a s'au numitul de regula trei crai, inse acésta e sminta in contr'a evangeliei si mineiului. Numele de crai s'au imprumutatu dela crestinii apuseni, carii au lasatu serbatórea „Aretarea Domnului“ seu botezulu din 6. Januariu, si in loculu ei au introdusu pe trei maghi, dar' numindu-i trei crai. — Numele Gaspar, Melchior si Walthasar asemene nu se poate dovedi nici dupa cartile nóstre bisericesci, nici dupa istoria. Deçi pre maghi se ni inchipuim de preoti si anume din clas'a astrologiloru, si profetiloru.

Nazareth a fostu orasiu in Galilea, o provincia a Palestinei. Nazaretulu e la medianópte, éra Jerusalimulu la amédiadi. Dela Nazareth spre Jerusalimu stau in cale muntii si cedri Livanului, si dela unu orasiu la altulu suntu peste 17—18 mile.

Palestin'a e tiér'a, carea s'a numitu canduva si Canaanu, si Judea. Romanii intra annii

44—70. d. cr. au prefacut'o in provincia romana. Sub romani a fostu impartita in provinciele: Judea (cu capital'a Jerusalimu) Samaria, Galilea, si Perea.

Pomulu. Am vediutu datin'a cà o féta ambla cu unu pomu in séra de Craciun si canta in onórea lui Adamu si Evei. In mineiulu pe Decembre pag. 130, 143, 186 etc. este pomenire de pomu, inse numai intru atare asemenare.

Pomule e din datina apuséna, pentruca la catolici in diu'a de Ajunul e Adamu si Ev'a, — si in urmare noi nu putemu primi datin'a cu pomulu.

Vitleemu a fostu orasiu in Judea, dela Jerusalimu spre amédiadi indepartatul de 2—3 6re. Aci s'a nascutu si craiulu jidovescu, Davidu, aci si Isusu Cristosu.

* Immultindu cantcele am prescurtatu notele.

 Preiulu unui exemplariu **25** cr.

Aretatoriu.

Legenda Nascerii.

I.	Zemislirea	6
II.	Censulu in Vitleemu	7
III.	Nascerea lui Isusu	8
IV.	Pastorii la turme	9
V.	Pastorii la Isusu	10
VI.	Maghii si steu'a	11
VII.	Irodu si maghii	12
VIII.	Maghii la Cristosu	13
IX.	Visulu maghiloru	14
X.	Fug'a in Egypetu	15
XI.	Taiarea prunciloru	16

Cantece.

1.	Caletori'a Mariei	17
2.	Corulu angerescu	18
3.	Mari'a lenga esle	20
4.	Pastorii	21
5.	Steu'a maghiloru	22
6.	Maghii	24
7.	Vestea despre Isusu	25
8.	Bucuri'a lumii	26
9.	La Vitleemu	27
10.	La salasiu	28
11.	Catra Irodu	29
12.	Mamele	30
13.	Pruncii taiati	31
14.	Catra Maria	32
15.	Sorele dreptatii	34
16.	Discursulu maghiloru	36
17.	Oratiunea	39
18.	Indreptatoriu	41
19.	Note	43

in Frankreich. Ein neuer Film ist
im Lande nicht zu erwarten.
Ein sehr schöner Film ist
gerade jetzt zu sehen
in den USA.

Die
Kinder
Dinner.

In
Paris
März 2015.